

Spolupráce Skupiny ČEZ s ochránci přírody při ochraně ptactva před úrazy elektrickým proudem

SKUPINA ČEZ

Podklady pro účastníky tiskové konference
Liberec 26. listopadu 2009

HISTORIE SPOLUPRÁCE

Energetici se o ochranou ptáků zabývají od 80. let minulého století. Konkrétní opatření proti úrazům ptáků elektrickým proudem začaly realizovat jako první severomoravská a severočeská energetika, tehdy ještě jako REAS (regionální energetické akciové společnosti). Tyto společnosti, které se v roce 2003 po restrukturalizaci staly součástí Skupiny ČEZ, spolupracovaly více než 15 let s Agenturou ochrany přírody a krajiny, ornitology a Ministerstvem životního prostředí ČR. Předmětem spolupráce bylo především vytipování oblastí s největším výskytem dravců a spolupráce při vývoji konstrukcí ochranných prvků.

Užší spolupráce ČEZ s organizacemi na ochranu přírody byla zahájena v roce 2006, kdy obecně prospěšná společnost Partnerství společně s Českou společností ornitologickou a Ochranou fauny ČR vypracovaly pro ČEZ studii s řadou doporučení pro zabezpečení elektrického vedení.

DOHODA SKUPINY ČEZ S OCHRÁNCI PŘÍRODY

Výsledkem spolupráce Skupiny ČEZ s ochránci přírody bylo uzavření dohody mezi ČEZ Distribuce a ornitology z roku 2007. Dohoda konkretizovala prioritní oblasti z hlediska potřeb ochrany ptactva před úrazem elektrickým proudem a vymezila rozsah opatření, která Skupina ČEZ plánuje na období do roku 2013. Do spolupráce se Skupinou ČEZ se aktivně zapojili ornitologové v regionech působnosti společnosti ČEZ Distribuce na Moravě, a dále na severu, východě, západě Čech i ve středočeských lokalitách. Podle dohody uskuteční ČEZ Distribuce v průběhu pěti letech investice na ochranu ptactva před úrazem elektrickým proudem v hodnotě převyšující 100 milionů korun.

ČEZ Distribuce se původně rozhodla do roku 2013 vybavit ochrannými prvky zhruba 2515 km vedení ve vlastní správě na území ptačích oblastí soustavy Natura 2000 i v dalších rizikových oblastech. Do zabezpečení 783,1 km vedení v této oblasti již v minulosti společnost investovala více než 23 milionů korun. Podle aktuální dohody představují každoroční investice v každém z pěti regionů působnosti společnosti ČEZ Distribuce v letech 2008 až 2013 částku cca 4 miliony korun.

Úzká spolupráce s ornitology umožnila zpracovat upřesněné zadání pro investiční plán ČEZ Distribuce na rok 2008 a 2009.

DISTRIBUČNÍ VEDENÍ

Na území České republiky v současné době provozují nadzemní elektrické vedení ČEZ a. s., Pražská energetika a E-ON Bohemia. Celkem Skupina ČEZ prostřednictvím své dceřiné společnosti ČEZ Distribuce spravuje na území České republiky vedení v délce 153 104 km, z toho cca 50 000 km venkovního elektrického vedení o napětí 22–35 kV. Představuje to síť čítající cca 600 000 sloupů, stožárů a trafostanic. Účinnou ochranou je dnes v České republice vybaveno méně než 10 % vedení.

Ve správě společnosti ČEZ Distribuce jsou elektrická vedení přibližně na dvou třetinách území České republiky (52 167 km²). Distribuci elektrické energie na zbývajícím území zajišťují společnosti PRE, a. s., (505 km²) a E.ON Distribuce, a. s. (26 499 km²).

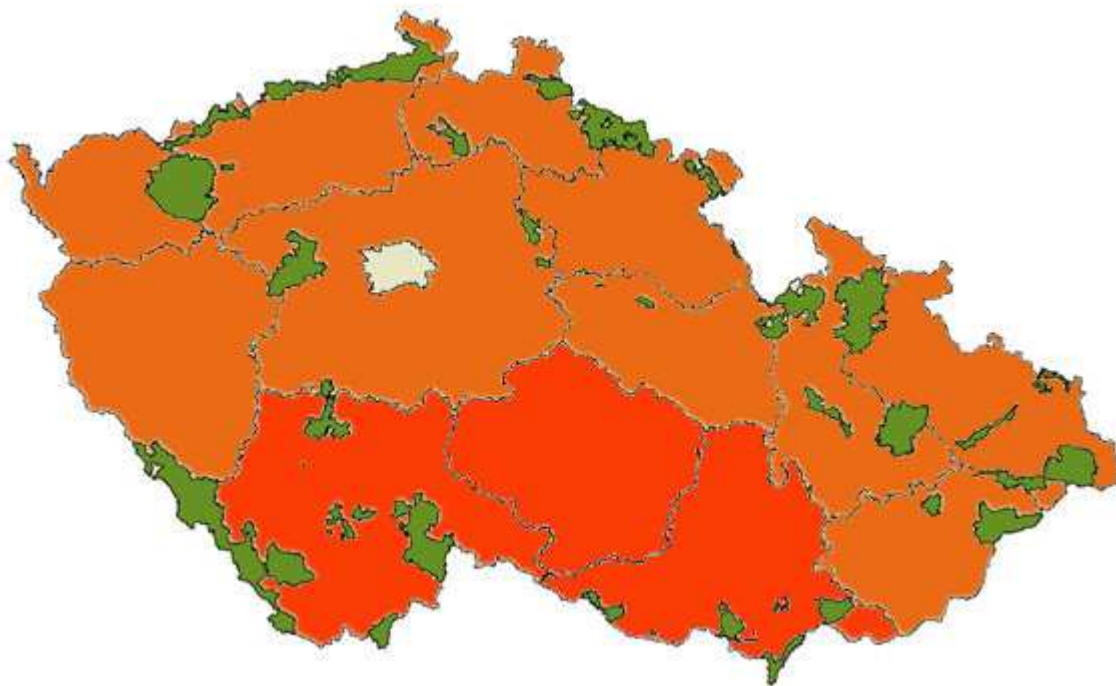
PRIORITNÍ OBLASTI

Na zásobovacím území společnosti ČEZ Distribuce se nachází 26 z 38 vyhlášených ptačích oblastí soustavy Natura 2000. Ptačími oblastmi soustavy Natura 2000 prochází 3298,5 km vedení vysokého napětí.

Na základě dohody vypracovali ochránci přírody seznam nejvíce ohrožených území, která nejsou vždy nutně součástí území soustavy Natura 2000. Mnohdy jde i o širší okolí chráněných území, které je z hlediska rizik poranění elektrickým proudem významnější, než vlastní zvláště chráněné území.

Z hlediska možných úrazů ptáků jsou hodnocena jako kritická především některá bezlesá území. Jedná se např. o oblast Nechranické přehrady, Holýšov-Stod-Zbůch, okolí Žehuňského rybníka, Olbramovice – Bystřice, Broumovsko, Turnovsko, Osoblažsko.

Rozsah záměrů ČEZ Distribuce v oblasti ochrany ptáků před úrazem elektrickým proudem je dán jak plánem výstavby nových vedení, tak jejich obnovy. S realizací rozšířených opatření na ochranu ptactva před úrazem elektrickým proudem přichází Skupina ČEZ jako první velká industriální společnost v České republice.

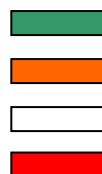

Oblasti soustavy Natura 2000 na území ČR

Oblast ve správě ČEZ Distribuce

Oblast ve správě PRE

Oblast ve správě E.On

ROZSAH OHROŽENÍ PTÁKŮ

Problém vzniká zejména na linkách vysokého napětí 22 a 35 kV, úhyny ptáků jsou však doloženy i na vodorovných izolátorech vedení 110 kV. Na venkovních vedeních napěťové úrovně 220 a 400 kV, která provozuje akciová společnost ČEPS, je díky vyšším izolačním vzdálenostem úhyn ptáků způsobený přeskokem prakticky nulový.

Dosud byl v ČR doložen úhyn v důsledku nárazu do vodičů nebo usmrcení elektrickým obloukem u více než 40 druhů ptáků. Jedná se o druhy od velikosti poštolky či hrdličky až po největší druhy, jako jsou orli, čápi atd. Většina postižených druhů je zařazena do seznamu zvláště chráněných živočichů, z nichž podstatná část dokonce patří do kategorie silně či kriticky ohrožených.

OPATŘENÍ

U nových vedení vysokého napětí se dává přednost bezpečným podpěrným bodům, které nedovolují dosednout ptákům do nebezpečné blízkosti vodičů. Tento typ ochrany je založen na principu ochrany polohou umístění vodičů.

Vzhledem k tomu, že předmětem dodatečné ochrany stávajících vedení jsou především stožáry s podpěrnými izolátory na rovinných konzolách, budou po konzultacích s odborníky použity ve většině případů zatím nejnovější a svými parametry nejlépe vyhovující typy ochranných plastových prvků OK I a Ensto. Jedná se o typ ochrany, který nebrání dosednutí ptáka, ale zamezí jeho případnému styku s vodičem. Na rozdíl od zmíněného řešení ochrany ptactva konstrukční dispozicí (polohou umístění vodičů na stožárové konstrukci), představuje tento druh opatření následnou doplňkovou ochranu, kterou je třeba na vedení instalovat dodatečně.

LEGISLATIVA

Podle legislativy platné v ČR jsou všechny volně žijící druhy ptáků v ČR chráněny. Řada z těchto druhů patří však z různých důvodů k ohroženým. Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění uložil konkrétní povinnost každému, kdo buduje nebo rekonstruuje vedení VN, opatřit je ochrannými prostředky, které účinně zabrání usmrcování ptáků elektrickým proudem. Společnost ČEZ Distribuce podmínky vyplývající z uvedeného zákona naplnila. Od roku 2004 vybavuje všechna nová a rekonstruovaná vedení vysokého napětí ochrannými prvky proti úrazu ptactva elektrickým proudem.

V současné době novela energetického zákona tyto povinnosti rozšiřuje a ukládá nutnost zabezpečit před úrazem ptactva všechna existující vedení – původní, nová i rekonstruovaná, a to do 15 let.

PRIORITY

K prioritám ČEZ Distribuce v oblasti ochrany ptactva patří:

- o Řešení pomocí bezpečných podpěrných bodů (tj. stožárů) u nových vedení vysokého napětí. Jde o takové podpěrné body, které již svojí konstrukcí a polohou umístění vodičů, bez potřeby dodatečných ochranných prostředků, zabraňují úrazu ptactva elektrickým proudem na vedení vysokého napětí.
- o Instalace ochranných ptactva na vedení vysokého napětí před úrazem elektrickým proudem ve volné krajině a ve volné krajině navazující na lesní komplexy.
- o Instalace ochranných ptactva na vedení vysokého napětí před úrazem elektrickým proudem v blízkosti známých hnízdišť.

ZÁMĚRY SKUPINY ČEZ

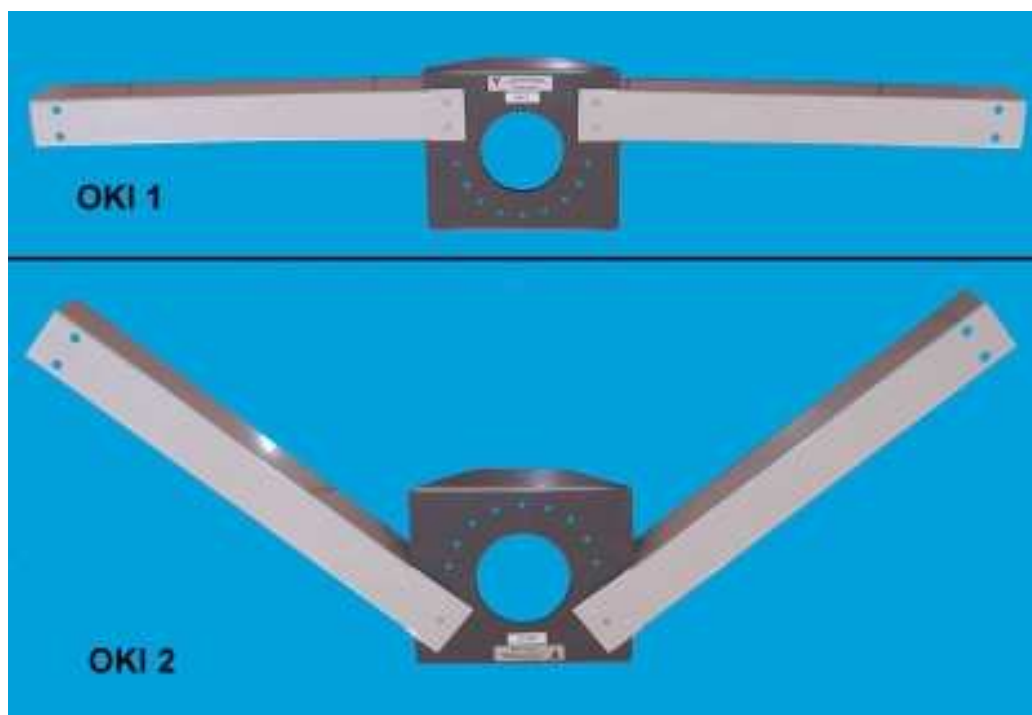
Vizí Skupiny ČEZ jsou především nové a rekonstruované stavby vedení vybavené bezpečným typem konzoly, která nebude vyžadovat z hlediska ochrany ptáků další opatření. Skupina chce využít i další moderní způsoby ochrany ptáků před úrazem elektrickým proudem na vedeních. Veškerá vedení budou postupně vybavena ochrannými prostředky při jejich obnově nebo mimořádně v případech zvýšeného výskytu úhynů ptactva. V budoucnu tak musí nutně dojít k celoplošnému zabezpečení vedení vysokého napětí.

Skupina ČEZ kromě vlastního know-how spolupracuje i se zahraničím – některé ochranné prvky, které ČEZ Distribuce používá, byly vyvinuty nebo vyrobeny v zahraničí nebo vznikly na základě předloh obdobných zahraničních výrobků.

Velmi aktuálním je záměr aplikovat opatření odzkoušená v České republice na vedeních zahraničních distribučních sítí v Bulharsku nebo Rumunsku či jinde, které přešly do majetku Skupiny ČEZ. I zde je možná odborná spolupráce ČSO s partnerskými organizacemi světového sdružení BirdLife International.

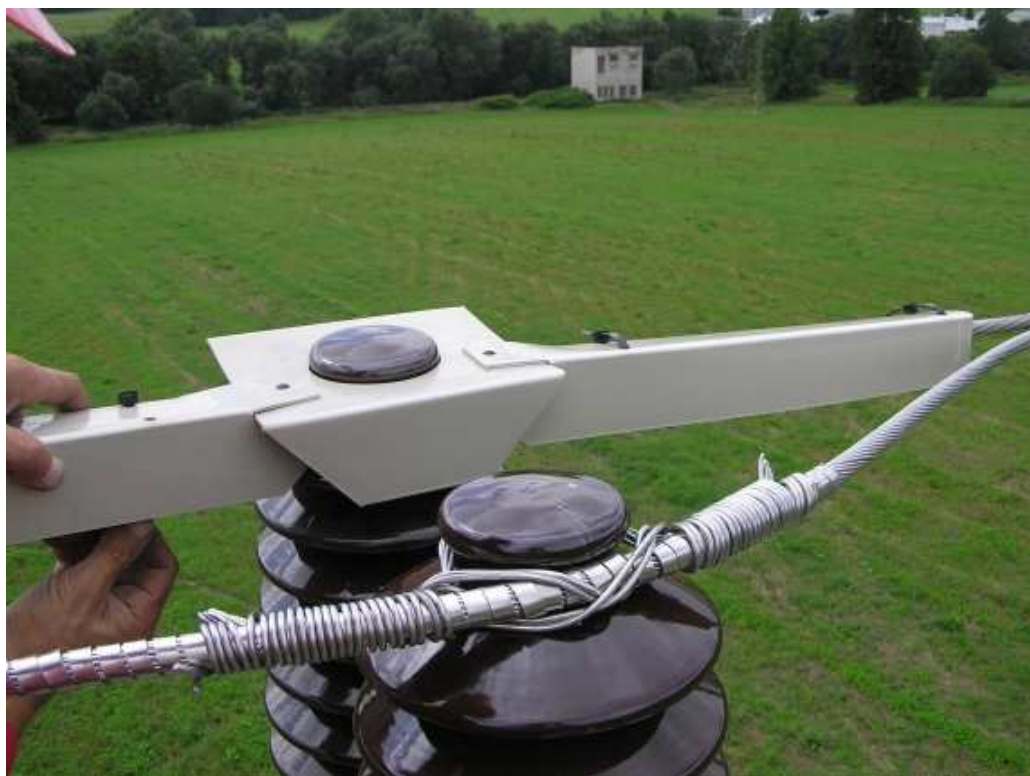
Montáž ochranných zařízení na vedeních ČEZ Distribuce

Nejnovější typ ochranného plastového zařízení OK 1 a OK 2

Ensto

Ochranný prvek OKI na stožáru

Montáž ochranného prvku

Montáž ochranného prvku OKI

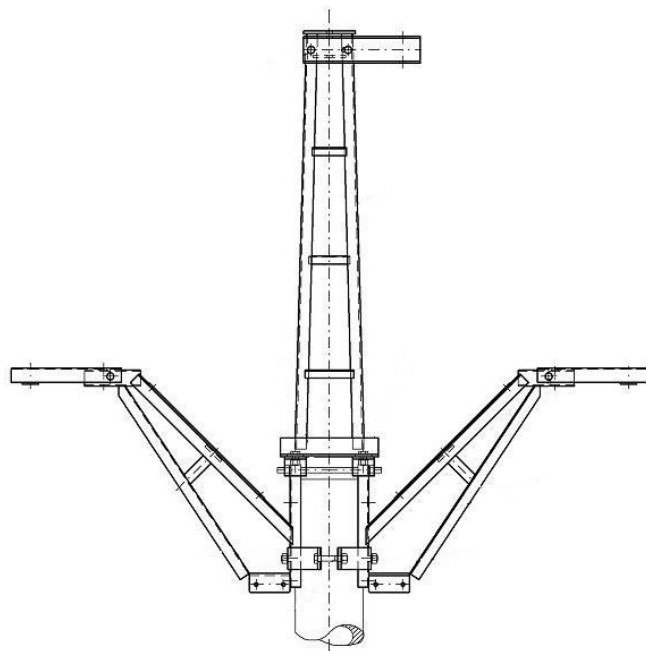

Montáž ochranného prvku Ensto

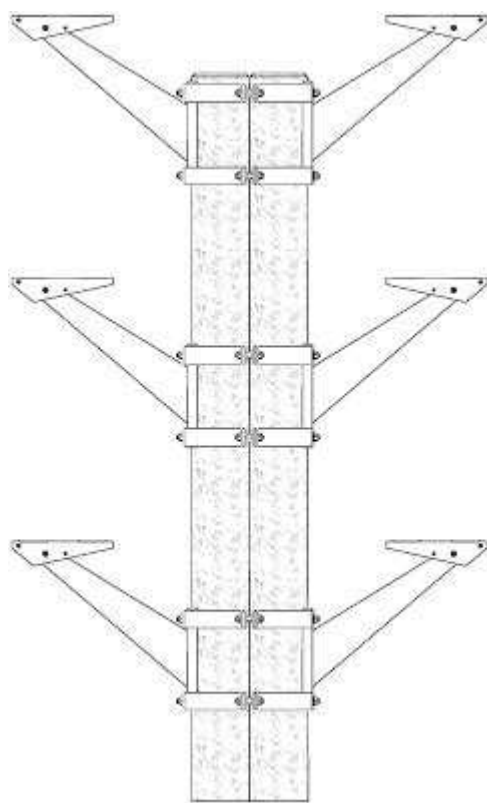

Montáž ochranného prvku Ensto technikou PPN (práce pod napětím)

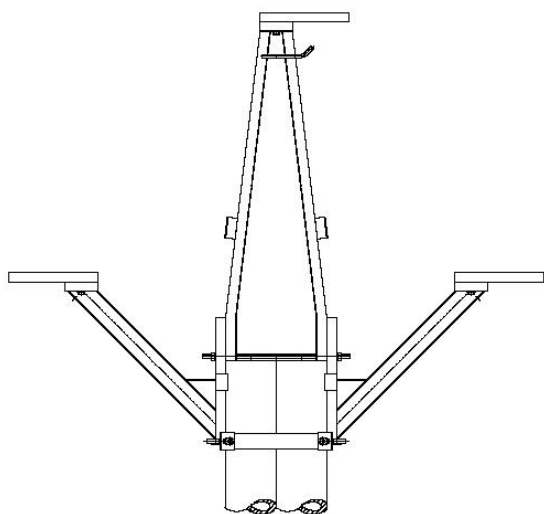
PŘÍKLADY BEZPEČNÝCH ŘEŠENÍ

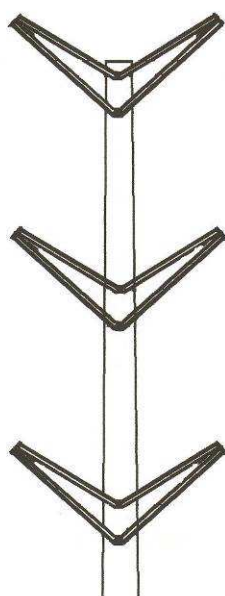
Delta Variant – jednoduché sloupy

Antibird – dvojité betonové sloupy

Pařát

Triangle na dvojvedení

PŘEHLED LOKALIT, V NICHŽ SKUPINA ČEZ V ROCE 2009 REALIZOVALA NEBO BUDE REALIZOVAT OPATŘENÍ NA OCHRANU PTÁKŮ PŘED ÚRAZEM ELEKTRICKÝM PROUDEM

Název oblasti (lokality, vedení)	Počet bodů (stožárů)
Východní Čechy	
Č. Těšínsko	89
Havlíčkovobrodsko	203
Severní Čechy	
Frýdlantsko, Chrastavsko, Českodubsko	1660
Tanvaldsko	400
Severní Morava	
Novojičínsko	72
Karvinsko	110
Osoblažsko	216
Vsetínsko	89
Přerovsko	458
Střední Čechy	
Dobříš	115
Zvírotice	75
Nedrahovice	11
Tochovice	47
Benice	30
Sedlčany-Křovičky	15
Západní Čechy	
Plzeňsko	455
Domažlicko	106
Rokycany	2
Tachov	1 (DTS)